

EUROPOS PARLAMENTAS: ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR VEIKLA

Europos Parlamento organizacinę struktūrą ir veiklą reglamentuoja jo Darbo tvarkos taisyklės. Parlamento veikla vykdoma politiniuose organuose, komitetuose, delegacijose ir frakcijose.

TEISINIS PAGRINDAS

- Europos Sąjungos Sutarties (ES Sutarties) 14 straipsnis ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 223, 224, 226, 229, 231 ir 232 straipsniai;
- [Europos Parlamento darbo tvarkos taisyklės](#).

SUDĖTIS IR NARIAI

Bendrosios Europos Parlamento sudėties taisyklės nustatytos ES sutarties 14 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad Europos Vadovų Taryba, remdamasi Parlamento iniciatyva ir gavusi jo pritarimą, vieningai priima sprendimą, nustatantį Europos Parlamento sudėtį. Toliau taip pat nurodyta, kad Parlamentą sudaro ne daugiau kaip 751 ES piliečių atstovas (750 narių ir pirmininkas). Be to, piliečiams mažėjančia tvarka atstovaujama proporcingai mažinant narių skaičių iki minimalios šešių narių iš kiekvienos valstybės ribos. Nė viena valstybė narė negali turėti daugiau kaip 96 vietų.

Proporcingo narių skaičiaus mažinimo sąvoka reiškia, kad nors bendras vietų skaičius paskirstomas remiantis valstybių narių gyventojų skaičiumi, daugiau gyventojų turinčios valstybės narės sutinka turėti mažiau atstovų, kad būtų geriau atstovaujama mažiau gyventojų turinčioms ES šalims – kuo didesnė valstybė, tuo mažesnis vietų skaičius gyventojų atžvilgiu. Ši sąvoka buvo išsamiau apibrėžta tolesniuose Europos Vadovų Tarybos sprendimuose, priimtuose pagal ES sutarties 14 straipsnio 2 dalį, įsigaliojus Lisabonos sutarčiai.

Dėl numatyto Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES būtina iš naujo persvarstyti, kaip perskirstyti šios šalies 73 vietas. Europos Vadovų Taryba, remdamasi Parlamento pasiūlymu^[1], 2018 m. birželio 28 d. priėmė sprendimą, kuriuo nustatoma Europos Parlamento sudėtis po 2019 m. rinkimų.^[2] Bendras vietų skaičius nuo 751 sumažintas

[1]2018 m. birželio 13 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl Europos Vadovų Tarybos sprendimo, kuriuo nustatoma Europos Parlamento sudėtis, projekto (priimti tekstai, P8_TA(2018)0249).

[2]2018 m. birželio 28 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimas (ES) 2018/937, kuriuo nustatoma Europos Parlamento sudėtis (OL L 165 I, 2018 7 2, p. 1).

iki 705, taip pat padidintas kai kurioms valstybėms narėms skirtas narių skaičius. Kiekvienoje valstybėje narėje renkamų Parlamento narių skaičiai tokie: Vokietija – 96, Prancūzija – 79, Italija – 76, Ispanija – 59, Lenkija – 52, Rumunija – 33, Nyderlandai – 29, Belgija, Graikija, Vengrija, Portugalija, Švedija ir Čekija – po 21, Austrija – 19, Bulgarija – 17, Suomija, Danija ir Slovakija – po 14, Airija – 13, Kroatija – 12, Lietuva – 11, Latvija ir Slovėnija – po 8, Estija – 7, Kipras, Liuksemburgas ir Malta – po 6. Tačiau šio sprendimo 3 straipsnio 2 dalyje taip pat numatyta, kad jei 2019–2024 m. kadencijos pradžioje (t. y. 2019 m. birželio mėn.) JK vis dar bus valstybė narė, EP narių skaičius kiekvienoje valstybėje narėje išliks toks pat kaip ankstesnėje kadencijoje^[3], kol JK išstojimas iš ES įsigalios teisiškai.

Po kiekvienų rinkimų praėjus vienam mėnesiui Parlamentas be atskiro kvietimo susirenka pirmą antradienį (1976 m. rugsėjo 20 d. Aktas^[4]). Laikydamasis SESV 229 straipsnio 1 dalies, Parlamentas be atskiro kvietimo taip pat susirenka kiekvienų metų antrą kovo antradienį.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

A. Parlamento pirmininkas

Pagal Darbo tvarkos taisykles Parlamento pirmininkas renkamas iš Parlamento narių dvejų su puse metų kadencijai, kuri gali būti pratęsta (Darbo tvarkos taisyklių 19 straipsnis). Pirmininkas atstovauja Parlamentui vykdant išorinius santykius ir palaikant ryšius su kitomis ES institucijomis. Parlamento pirmininkas prižiūri plenarinių posėdžių diskusijas ir užtikrina, kad būtų laikomasi Parlamento darbo tvarkos taisyklių. Beprasidedant kiekvienam Europos Vadovų Tarybos susitikimui Europos Parlamento pirmininkas nustato Parlamento poziciją ir nuomonę į darbotvarkę įtrauktais klausimais ir kitomis temomis. Parlamentui patvirtinus Europos Sąjungos biudžetą, Parlamento pirmininkas jį pasirašo, tuomet biudžetą galima naudoti. Parlamento ir Tarybos pirmininkai abu pasirašo visus pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimtus teisės aktus. Parlamento pirmininką gali pavaduoti vienas iš 14 Pirmininko pavaduotojų (23 straipsnis).

B. Plenarinės sesijos

Europos Parlamentas sensu stricto ir yra plenarinės sesijos, kurių posėdžiams pirmininkauja Parlamento pirmininkas. Parlamentas Strasbūre renkasi kiekvieną mėnesį (išskyrus rugpjūtį), tai yra mėnesinės sesijos, trukančios keturias dienas nuo pirmadienio iki ketvirtadienio. Papildomos mėnesinės sesijos rengiamos Briuselyje. Mėnesinę sesiją sudaro kasdien vykstantys plenariniai posėdžiai (Darbo tvarkos taisyklių 145 straipsnio 3 dalis). Frakcijų pirmininkų susitarimu vietos Didžiojoje posėdžių salėje – iš kairės į dešinę – Parlamento nariams skiriamos atsižvelgiant į jų politines pažiūras. Posėdį pradeda Parlamento pirmininkas, kartais savo kalboje kam nors išreikšdamas padėką arba pasisakydamas aktualiais klausimais. Parlamento pirmininkui šią užduotį vykdyti padeda 14 pavaduotojų, kurie gali perimti pirmininkavimą. Europos Komisijos ir Europos Sąjungos Tarybos atstovai dalyvauja

[3]Žr. 2013 m. birželio 28 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimo, kuriuo nustatoma Europos Parlamento sudėtis (OL L 181, 2013 6 29, p. 57), 3 straipsnį.

[4]1976 m. rugsėjo 20 d. Aktas dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (OL L 278, 1976 10 8).

posėdžiuose siekiant palengvinti institucijų bendradarbiavimą sprendimų priėmimo procese. Jei Parlamentas pageidauja, abiejų minėtų institucijų atstovai taip pat gali būti pakviesti pateikti pareiškimus arba pateikti informaciją apie savo institucijų veiklą.

C. Politiniai organai

Parlamento politiniai organai yra Biuras (24 straipsnis: Parlamento pirmininkas ir 14 Parlamento pirmininko pavaduotojų), Pirmininkų sueiga (26 straipsnis: Parlamento pirmininkas ir frakcijų pirmininkai), penki kvestoriai (28 straipsnis: atsakingi už su Parlamento nariais susijusius administracinius ir finansinius klausimus), Komitetų pirmininkų sueiga (29 straipsnis) ir Delegacijų pirmininkų sueiga (30 straipsnis). Parlamento pirmininko, Pirmininko pavaduotojų ir kvestorių, taip pat komitetų ir delegacijų pirmininkų kadencija – dveji su puse metų (19 straipsnis).

D. Komitetai ir delegacijos

Parlamento nariai susiskirstę į 20 komitetų, 2 pakomitečius ir 39 delegacijas (tarpparlamentines delegacijas ir delegacijas jungtiniuose parlamentiniuose komitetuose, parlamentinio bendradarbiavimo komitetuose ir daugiašalėse parlamentinėse asamblėjose)^[5]. Parlamentas taip pat siunčia delegaciją į jungtinę parlamentinę asamblėją, įsteigtą Europos Sąjungos ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybių grupės susitarimu^[6]. Parlamentas taip pat gali steigti specialiuosius komitetus (197 straipsnis) arba tyrimo komitetus (SESV 226 straipsnis ir Darbo tvarkos taisyklių 198 straipsnis).

Pagal Darbo tvarkos taisyklių 204 straipsnį kiekvienas komitetas ar delegacija renka savo biurą, kurį sudaro pirmininkas ir iki keturių pirmininko pavaduotojų.

E. Frakcijos

Parlamento nariai posėdžiauja ne nacionalinėse delegacijose, o tarpvalstybinėse grupėse pagal savo politinę priklausomybę. Pagal Darbo tvarkos taisyklės frakciją turi sudaryti bent 25 Parlamento nariai, išrinkti ne mažiau kaip ketvirtadalyje valstybių narių (32 straipsnis). Savaitę prieš mėnesinę sesiją ir jos metu frakcijose frakcijos rengia nuolatinius posėdžius ir seminarus, kuriuose nustatomi pagrindiniai jų veiklos principai. Kai kurios frakcijos atitinka ES lygmeniu veikiančias tarpvalstybines politines partijas.

F. Europos politinės partijos ir fondai

Parlamentas rekomenduoja sudaryti tokias sąlygas, kurios leistų plėtotis Europos politinėms partijoms ir fondams, be kita ko, priimti pamatinius teisės aktus. SESV 224 straipsnyje nustatytas teisinis pagrindas, kuriuo remiantis pagal įprastą teisėkūros procedūrą priimamas Europos lygmens politinių partijų statutai ir jų finansavimo taisyklės. 2003 m. buvo sukurta Europos politinių partijų finansavimo sistema, leidžianti ES lygmeniu įsteigti politinius fondus^[7]. Reaguojant į tam tikrą piktnaudžiavimą, šios taisyklės neseniai buvo iš dalies pakeistos 2018 m. gegužės 3 d. Reglamentu (ES,

[5] Parlamento narių skaičius komitete nustatytas 2014 m. liepos 2 d. Europos Parlamento sprendimo dėl nuolatinių komitetų narių skaičiaus 1 dalyje (OL C 224, 2016 6 21., p. 34).

[6] Žr. 2010 m. birželio 22 d. Uagadugu persvarstyto Kotonu susitarimo 17 straipsnį.

[7] 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1141/2014 dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo (OL L 317, 2014 11 4., p. 1).

Euratomas) 2018/673^[8], siekiant sustiprinti Europos politinių partijų europinį aspektą, užtikrinant teisingesnę lėšų paskirstymą ir gerinant teisės aktų vykdymą.

Šiuo metu veikia šios Europos partijos: Europos liaudies partija (PPE), Europos socialistų partija (PES), Liberalų ir demokratų aljansas už Europą (ALDE), Europos žaliųjų partija (EGP), Europos konservatorių ir reformuotojų aljansas (ACRE), Europos kairiųjų partija (EL), Europiečiai susivieniję už demokratiją (EUD), Europos demokratų partija (EDP), Europos laisvasis aljansas (EFA), Europos laisvės aljansas (EAF), Europos nacionalinių judėjimų aljansas (AEMN), Europos krikščionių politinis judėjimas (ECPM) ir Tiesioginės demokratijos Europoje aljansas (ADDE). Tarpvalstybinės partijos veikia glaudžiai bendradarbiaudamos su atitinkamomis Europos Parlamento frakcijomis.

Kai kurie svarbiausi Europos politiniai fondai: Wilfriedo Martenso Europos studijų centras, Europos pažangiųjų tyrimų fondas, Europos liberalų forumas, Žalioji Europos fondas, Europos demokratų institutas, organizacija „Transformuoti Europą“ ir fondas „Nauja kryptis. Europos reformų fondas“.

2012 m. lapkričio 22 d. Parlamentas priėmė rezoliuciją^[9], kurioje ragino Europos politines partijas siūlyti kandidatus Komisijos pirmininko pareigoms eiti, siekiant padidinti ir Parlamento, ir Komisijos politinį teisėtumą. Ši tvarka buvo įgyvendinta prieš 2014 m. rinkimus, kai pirmajame etape dalyvavo pagrindiniai kandidatai. Vadovaujantis šiais rinkimais, 2014 m. spalio 22 d. buvo išrinktas vienas iš šių kandidatų Jean-Claude Juncker Komisijos pirmininko pareigoms eiti. Europos Parlamentas savo 2018 m. vasario 7 d. sprendime dėl pagrindų susitarimo dėl Europos Parlamento ir Europos Komisijos santykių peržiūros^[10] teigė, kad jis bus pasirengęs atmesti bet kurį kandidatą į Europos Komisijos pirmininko pareigas, kuris nebuvo paskirtas pagrindiniu Europos politinės partijos kandidatu (vok. *Spitzenkandidat*) 2019 m. rinkimuose į Europos Parlamentą.

G. Parlamento generalinis sekretoriatas

Europos Parlamento [generaliniam sekretoriatui](#) vadovauja generalinis sekretorius, kurį skiria Biuras (Darbo tvarkos taisyklių 222 straipsnis). Sekretoriato sudėtį ir organizacinę struktūrą taip pat nustato Biuras: šiuo metu jį sudaro 12 generalinių direktoratų ir Teisės tarnyba. Sekretoriato užduotis – koordinuoti teisėkūros darbą ir organizuoti plenarinius posėdžius ir susirinkimus. Jis taip pat teikia techninę, teisinę ir ekspertinę pagalbą Parlamento organams ir Parlamento nariams, padėdamas jiems vykdyti jų įgaliojimus. Sekretoriatas užtikrina vertimą žodžiu per visus posėdžius ir visų oficialių dokumentų vertimą raštu.

[8] 2018 m. gegužės 3 d. Reglamentas 2018/673, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1141/2014, dėl Europos politinių partijų ir Europos politinių fondų statuto ir finansavimo (OL L 114, 2018 5 4, p. 1).

[9] 2012 m. lapkričio 22 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 2014 m. Europos Parlamento rinkimų (OL C 419, 2015 12 16, p. 185).

[10] 2018 m. vasario 7 d. Europos Parlamento sprendimas dėl pagrindų susitarimo dėl Europos Parlamento ir Europos Komisijos santykių peržiūros (OL C 463, 2018 12 21, p. 89).

VEIKLA

Sutartyse numatyta, kad Parlamentas savo darbą organizuoja savarankiškai. Jis savo narių balsų dauguma priima Darbo tvarkos taisykles (SESV 232 straipsnis). Jeigu Sutartyse nenumatyta kitaip, Parlamentas priima sprendimus atiduotų balsų dauguma (SESV 231 straipsnis). Jis priima sprendimus dėl mėnesinių sesijų, kurių metu visų pirma priimami Parlamento komitetų parengti pranešimai, pateikiami klausimai Komisijai ir Tarybai, rengiamos aktualios ir skubios diskusijos ir išklausomi Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės pareiškimai, darbotvarkių. Komitetų ir plenariniai posėdžiai yra vieši ir transliuojami internetu.

BŪSTINĖ IR DARBO VIETOS

Nuo 1981 m. liepos 7 d. Parlamentas yra priėmęs kelias rezoliucijas dėl savo būstinės, ragindamas valstybių narių vyriausybes laikytis Sutartyse joms nustatytų įpareigojimų institucijoms įsteigti vieną būstinę. Kadangi vyriausybės ilgą laiką nesiėmė reikiamų veiksmų, Parlamentas priėmė keletą sprendimų dėl savo organizacinės struktūros ir darbo vietų (Liuksemburge, Strasbūre ir Briuselyje). 1992 m. gruodžio 11–12 d. Edinburge vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime valstybių narių vyriausybių atstovai pasiekė susitarimą dėl institucijų būstinių, pagal kurį:

- Parlamento būstinė turėtų būti Strasbūre, kur turėtų būti rengiamos 12 mėnesinių sesijų, įskaitant sesiją, kurios metu priimamas sprendimas dėl ES metinio biudžeto;
- papildomos mėnesinės sesijos turėtų būti rengiamos Briuselyje;
- Parlamento komitetai turėtų posėdžiauti Briuselyje;
- Parlamento sekretoriatas ir pagalbiniai padaliniai turėtų likti Liuksemburge.

Šį sprendimą Parlamentas sukritikavo. Vis dėlto Teisingumo Teismas (1997 m. spalio 1 d. Sprendimas byloje C-345/95) patvirtino, kad Parlamento būstinė buvo nustatyta vadovaujantis nuostatomis, kurios dabar atitinka dabartinį SESV 341 straipsnį. Šio sprendimo turinys buvo įtrauktas į Amsterdamo sutarties protokolą, kuris buvo pridėtas prie Sutarčių.

Nors Parlamentas pareiškė apgailestaujęs dėl šių sprendimų, remiantis Pirmininkų sueigos pasiūlymu jis buvo įpareigotas atitinkamai parengti savo metinį kalendorių. Apskritai, Parlamentas per metus surengia 12 keturių dienų mėnesinių sesijų Strasbūre ir šešias dviejų dienų mėnesines sesijas Briuselyje. Parlamento nariai ėmėsi kelių iniciatyvų, kad būtų išvengta posėdžių Strasbūre. Pavyzdžiui, 2012 m. buvo patvirtintas kalendorius, kuriame dvi dviejų dienų truncančios mėnesinės sesijos spalio mėnesį Strasbūre vyko tą pačią kalendorinę savaitę, taip keturiomis dienomis buvo sutrumpintas bendras posėdžių laikas Strasbūre. Vis dėlto, Prancūzijai pateikus skundą, Teisingumo Teismas nustatė, kad laikantis priimtų sprendimų turi vykti dvi nesutrumpintos mėnesinės sesijos (byla C-237/11).

Remiantis SESV 229 straipsniu, daugumos Parlamento narių, Tarybos arba Komisijos prašymu Parlamentas gali rengti neeilines sesijas. 2006 m. gruodžio 18 d., tuojau pat po 2006 m. gruodžio 14–15 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo, Parlamentas

Briuselyje surengė pirmąjį papildomą plenarinį posėdį. Nuo tada buvo įtvirtinta praktika rengti posėdžius iškart po Europos Vadovų Tarybos susitikimų.

EUROPOS PARLAMENTO NARIAI PAGAL FRAKCIJAS IR VALSTYBES NARES

Lentelę, kurioje pateikiama frakcijų ir jų sudėties apžvalga, galima rasti šiuo adresu:
<http://www.europarl.europa.eu/meps/lt/crosstable.html>

Eeva Pavy
04/2019

